

DE REFORMATIE

WEEKBLAD TOT ONTWIKKELING VAN HET GEREFORMEERDE LEVEN

DIE UWE JEUGD VERNIEUWT ALS EENS ARENDS PSALM 103:5

Onder redactie van Prof. Dr. K. Schilder.

Medewerkers: Ds F. A. den Boeft, Helpman; Ds E. T. v. d. Born, Amersfoort; Prof. P. Deddens, Kampen; Ds D. van Dijk, Groningen; Ds J. Francke, Rotterdam; P. Groen, Rotterdam; Prof. B. Holwerda, Amersfoort; K. v. Huijzen, Groningen; A. Janse, Breda; Dr P. Jasperse, Leiden; Ds B. Jongeling, Sappemeer; Ds H. Knoop, Rotterdam; Ds J. Meester, Haarlemmermeer; Mr J. Meulink, Enschede; Dr G. K. Schoep, Den Haag; A. Schilder, Den Haag; Ds J. Smelik, Apeldoorn; Dr H. Smilde, Groningen; Ds J. P. v. d. Stoel, Groningen; D. Stroot, Bussum; Prof. Dr C. v. Til, Philadelphia, Pa, U.S.A.; Prof. C. Veenhof, Kampen; Ds G. Visée, Kampen; Ds F. de Vries, 's-Gravenhage; Ds D. K. Wielenga, Rotterdam; A. Zijlstra, Groningen.

Alle stukken bestemd voor de Redactie zende men aan: Prof. Dr. K. SCHILDER, Vloeddijk 14, Kampen
Adm.-adres: Oosterbaan & Le Cointre N.V. — Goes

Postrekening No. 406040 — Telefoon 2424
BUREAU „DE REFORMATIE“ — GOES
Ingevolge papierwetgeving B.P.P. no. 6585 verschijnt deze uitgave wekelijks en is de omvang van dit nummer 8 pag., form. 30 x 41 1/2 cm.

Abonnement: f 4.— per half jaar bij vooruitbetaling
Voor het Buitenland en Ned. Indië f 10.— per jaar
Advertentiën: 10 cent per mm. Losse nummers 20 cent

BEZWAARDEN

over en onder de synodocratie 48

De houding van Ds Van Teylingen, V.

De vervangingsformule welke de synode van 1946 vervaardigde is een uiterst merkwaardig stuk.

Men stelle het zich maar eens goed voor!

De vorige synodes hadden zeer veel kerk-woorden gesproken. Allerlei dogmatische beweringen, bekleed met allerhande gezag, hadden zij de kerkelijke wereld ingeworpen. Een felle kritiek was door haar ontkend. Een menigte bezwaarschriften tegen wat zij spraken werd aan haar opvolgster gericht..... En deze maakt een nieuwe leeruitspraak! Dan is ze van de heele rompslomp af!

Wanneer wij nauwkeurig nagaan wat zij inhield, welke nieuwe situatie zij schiep, welke effecten ze te weeg bracht, dan valt ons o.a. het volgende op.

Vooreerst, dat ze de dogmatische touwtjes strakker wil aanhalen. Er was naar het oordeel van de commissie, welke ze voorbereidde sinds 1942 een zekere „verschuiving“ in de ideeën, reeds lang aan den gang, openbaar geworden. Het was daarom naar haar overtuiging „in de tegenwoordige situatie noodig, het verband tusschen verbond en verkiezing te handhaven en een opvatting van het verbond af te wijzen, als zou het opgaan in een voorwaardelijke heilsbelofte of in een geschenken recht“.¹⁾ De synode ging met deze suggestie accoord en sprak dan ook uit, „dat de veranderde situatie in de kerken een nieuwe uitspraak over sommige punten betreffende het genadeverbond wenschelijk maakt“ en dat zij afwees „elke opvatting, die in de leer des verbonds niet tot haar recht laat komen de verkiezing Gods en de krachtadige werking van den Heiligen Geest, en die de verbondsbelofte laat opgaan in een voorwaardelijke toezegging“.²⁾

Wie deze woorden goed leest moet tot de erkenning komen, dat deze vervangingsformule dus méér wil zeggen en verder wil gaan, dan de vorige synodale uitspraken. Zij wil immers krachtiger en preciezer dan voorheen „het“ verband (welk??) tusschen verbond en verkiezing handhaven!!

Tegelijk geeft de synode hier een door en door valsche teekening van wat de bezwaarden voorstaan. Daaromtrent geldt met volle kracht en ernst — het betreft hier immers synodale woorden — wat Ds Woelendink eenmaal in een ander verband over een zelfde manier van doen schreef: „De gedachten van den tegenstander worden weergegeven in een formulering, die niet van hen, maar van de zijde der Geref. Kerken afkomstig is. De formulering is van dien aard, dat ze reeds als een veroordeling dienst doet, nog voordat de zaak behandeld is..... Maar deze typering is er ten opzichte van den tegenstander totaal naast..... Door deze methode van behandeling..... krijgen de lezers niet een juist kijk op den stand van de vragen, die in geding zijn. Dat zal zich later op een geduchte wijze wreken“.³⁾

Terwijl de synode van Utrecht 1946 dus eenzijdig met haar nieuwe uitspraak dogmatisch méér en sterker wilde binden ten aanzien van „het“ verband tusschen verkiezing en verbond, sprak zij tegelijk uit, — dat „de zakelijke inhoud der betreffende uitspraken van 1905 en 1942 als in overeenstemming met Schrift

en belijdenis niet prijsgegeven mag worden“.⁴⁾ Alles wat door haar voorgangsters in 1905 en 1942 was vastgesteld bleef dus onverzwakt van kracht. Zij sprak nadrukkelijk uit dat ze alleen een „nieuwe formuleering“ van de in 1905 en 1942 beleden waarheid aangaande het genadeverbond wilde geven. En ter synode werd dan ook sterk het feit geaccentueerd, dat vervangen zeker niet „afschaffen“ of „annuleeren“ is. Ieder beseft, dat deze uitspraken van groote betekenis zijn. Mocht ergens in de vervangingsformule onduidelijkheid blijken te zijn, dan wordt in deze woorden den weg aangewezen, waarlangs de oplossing daarvan moet worden gezocht. Essentieel in de verklaringen van 1905 en 1942 waren b.v. naar de veelvuldige uitspraken der synode van 1942/43 dat de doop het geloof verzegelt en veronderstelt; dat de doop een belofte, welke de zaligheid zonder meer garandeert, verzegelt; dat de doop dus steeds moet bediend worden onder veronderstelling van wedergeboorte, geloof, inwendige genade enz. Welnu dan zijn deze ook in 1946 onverzwakt gehandhaafd.

In één opzicht bracht de synode evenwel meer „ruimte“.

In plaats van het houden der te doopen kinderen voor reeds wedergeboren, sprak zij van het „beschouwen en behandelen“ van die kinderen „als zulken, die deelen in de wederbarende genade van den Heiligen Geest“.⁵⁾

Overweging van deze verandering doet de vraag opkomen: is er tusschen deze twee uitspraken inderdaad eenig verschil als men ze onbevooroordeeld en dus juist leest? Bestaat het, dat iemand die werkelijk deelt (neen, niet in de belofte der wedergeboorte, maar) in de wederbarende genade van den Heiligen Geest zelf niet wedergeboren is of aanstonds wordt? Kan men werkelijk „deelen in“ „wederbarende genade“ zonder wedergeboren te zijn of onmiddellijk te worden? Bestaat er soms zoo iets als een latente, niet effectieve, „sluimerende“ wederbarende genade?

Aan deze uitspraak voegde de synode evenwel nog een noot toe!

Een unicum: een leeruitspraak met een noot!

En in deze noot wordt dan verklaard, dat de synode de bovengegeven formuleering ter vervanging van de vorige koos om „ruimte“ te maken en voor de opvatting, dat de kinderen te beschouwen zijn als „reeds wedergeboren“, en voor de opvatting, dat zij zijn te beschouwen als kinderen, die „wedergeboren zijn of zullen worden“.

Wanneer we overwegen wat de synode hier zegt, dan valt in de eerste plaats op, dat nog nooit zoo sterk als in deze woorden de veronderstellingsgedachte werd geformuleerd en kerkelijk geijkt. In eerster instantie immers canoniseert de synode de opvatting, dat de te doopen kinderen moeten worden gezien als „reeds wedergeboren“, dus als kinderen in wie de wedergeboorte ten volle een feit werd. Daarna geeft zij ook „ruimte“ voor het beschouwen van de kinderen als zulken die wedergeboren-zijn-of-zullen-worden. Dikwijls leest men dezen zin zóó, dat de synode

vrijheid gaf de kinderen te beschouwen als kinderen die wedergeboren zullen worden. Doch dat is niet het geval! Zij vordert op zijn minst een beschouwing van de kinderen als wedergeboren-of-zullende-wedergeboren worden. Natuurlijk is zulk een beschouwing een onmogelijk gedachtenexperiment. Hoe kan iemand zijn kind werkelijk beschouwen als wedergeboren-of-zullende-wedergeboren worden? Wie omschrijft den concreten zin daarvan? Maar al zal niemand dit kunnen, dit neemt niet weg, dat zóó toch het synodale voorschrift is.

Ik wees er reeds op, dat de veronderstellingsgedachte in deze uitspraak wel zeer sterk werd geaccentueerd.

De simpele lezing van wat geschreven staat maakt dat onmiddellijk duidelijk.

Ook uit iets anders blijkt dit nog. We lezen immers, dat de kinderen te beschouwen en te behandelen zijn als zulken, die deelen in de wederbarende genade van den Heiligen Geest.

Nu is de eerste „beschouwing“ en „behandeling“ welke een kind in en vanwege de kerk des Heeren ondergaat het gedoopt worden. Welnu, dan moet het ook gedoopt worden als de deelen in de wederbarende genade des Geestes. Dat beteekent dus: onder de veronderstelling dat het daarin „deelt“, dat het die „bezt“.

Op nóg een moment in deze uitspraak willen we even wijzen.

De wijze waarop de kinderen der geloovigen te beschouwen en te behandelen zijn, hangt steeds rechtstreeks samen met dat wat de doop verzegelt. Altijd wordt verondersteld, dat de kinderen datgene „bezitten“ wat in den doop aan hen verzegeld wordt.

Zegt men, dat de doop het zegel is op de wedergeboorte, dan beschouwt men de te doopen kinderen als reeds wedergeboren.

Gaat men er van uit, dat de doop de verzegeling is van een heilsverzekering, een belofte, voor de uitverkorenen, dan beschouwt men de kinderen als dragers, deelhebbers van zoo'n belofte.

Welnu, omdat de Synode van 1946 vaststelde, dat

INHOUD

Hoofdartikel Bezwaarden over en onder de synodocratie, 48.

Gedicht Openbaring 2:12-17, Kerkelijk leven

De Vrije Universiteit in de klem der secte. Eerste antwoord op Amersfoort. Souvereiniteit in eigen kring. Weer een boek voor allen. Stichting voor de financiële verzorging van de opleiding. Candidaats-examen.

Politieke en Sociale leven De crisis van het gezag in het bedrijfsleven, 1. Tot „Entscheidung“ brengen.

Boekbespreking Christus en Cultuur. De Open Hemelpoort. Moeder des Vaderlands. De Satan.

Groninger Brieven Perschoon

Ds Boeiinga: es ist nicht wahr! Dr B. Wielenga over Eindhoven. Qualitate qua. Blaffen. Dr Ridderbos—Ds Feenstra. „Oom Schroefstrik“.

Kerkenieuws

¹⁾ Acta, p. 90.

²⁾ Acta, art. 197, p. 48.

³⁾ Eenigheid des Geloofs, I, No. 21, 18 Juli 1947.

⁴⁾ Acta, art. 197, p. 48.

⁵⁾ Acta, art. 197, pag. 49.

de kinderen beschouwd en behandeld moeten worden als „zulken die deelen in de wederbarende genade des Heiligen Geestes" is het duidelijk, dat zij van oordeel is, dat de doop óók die wederbarende genade — en dan als een goed waar- aan de doopeling deel heeft, als een reeds geschonken weldaad — verzegelt. Dit blijkt uit heel de vervangingsformule, maar juist op dit beslissende punt wordt dat bizon- der duidelijk.

De oude synodale gedachte, speciaal in 1942/43 zoo krachtig geleerd en in Toelichting en Prae-advies zoo klaar ontwikkeld, deze gedachte n.l., dat de doop iets verzegelt, dat alleen den uitverko- renen toekomt, waaraan zij alleen deel hebben, keert hier dus onverzwakt terug. Geen wonder, dat Prof. Ridderbos van deze vervangingsformule verklaarde, dat, als zij van de vroe- gere uitspraken verschilde, het verschil er een was van het gekloofde haar.

Een sinds de vaststelling van de vervangingsfor- mule bekend geworden bijzonderheid belicht het ka- rakter van wat zij ten principale bedoelt ten overvlo- de nog bijzonder duidelijk.

Het is bekend, dat de vervangingsformule zooals zij thans in de Acta staat, er heel anders uitziet dan zooals zij in concept door de desbetreffende com- missie aan de synode werd aangeboden. Iemand, die den gang van zaken had meegemaakt verklaarde zelfs, dat de nieuwe verklaring ten slotte zoo ongeveer leek op een bloedworst, waar men van alles had ingestopt. Ernstige bedenkingen werden, speciaal door figuren als Dr Kraan en Prof. Den Hartogh tegen het inge- diende voorstel ingebracht. Helaas is het niet mogelijk precies na te gaan wat in het concept werd veranderd. Toen de behandeling zou plaats vinden dook de sy- node onder in een comité-generaal. In een openbare vergadering daarna verklaarde Dr Kraan, „dat in de comité-zitting door hem was meegedeeld, dat de voor- stellers van een voorstel Kraan c.s." bereid waren dit terug te nemen als aan enkele wenschen voldaan werd. Nu dit is gebeurd, neemt spr. zijn voorstel ter- rug".⁶⁾

Toch is ons wel iets bekend omtrent wat veranderd werd. De C. G. Bos schreef ergens, dat Dr P. Prins van Groningen in een vergadering te Uithuizermee- den had onthuld, dat de fundamentele zin in de ver- vangingsformule oorspronkelijk zóó was geredigeerd, „dat de Kerk de kinderen der geloovigen, bouwend op Gods beloften, moest beschouwen en behandelen als zulken, die deelden „in de BELOFTE van den Hei- ligen Geest". Omdat hierin echter het gevaar lag, dat de b e l o f t e en de v e r v u l l i n g van de belofte

⁶⁾ Zie: Acta, art. 160, p. 41. Het bedoelde voorstel vroeg aan de synode een onveranderde handhaving van wat de synode van 1905 in haar verklaring sub. 4 had uitgespro- ken: een aanvulling van de verklaring van 1942 ter ver- duidelijking en een afwijzing van het laten opgaan van het verband in een voorwaardelijke heilsbelofte en een geschonken recht.

⁷⁾ Zie: Schepa, Kerknieuws, 9 Maart 1946, No. 149 en: Acta p. 47, art. 194.

wel eens van elkaar gescheiden konden worden (was) de formule geworden, dat ze moeten worden be- schouwd „als zulken, die deelen in de wederbarende genade van den H. Geest".⁸⁾

Men ziet het: de oude constructie van een belofte, die zakelijk identisch met het be- loofde goed; die zonder meer en steeds het deel hebben aan die belofte impliceert en die dus samenvalt met het deel krij- gen aan de zaligheid of deze absoluut garandeert werd ongewijzigd en onverzwakt ge- handhaafd. Met andere woorden: de grondgedachte van het Prae-advies hield in de kerken ten volle haar bindende kracht. En daarmee ook de beschouwing, dat de doop deze belofte en dus ook de wedergeboorte, het geloof en de inwendige genade verzegelt.

Alleen: dit werd alles uitgedrukt in formuleeringen die den bezwaarden in het gevel moesten komen.

Merkwaardig was de reactie op dit stuk.

Onmiddellijk begon het interpretatiegemodder.

Terwijl b.v. de Amsterdamsche Kerkbode schreef: „Met volledige handhaving van wat in 1905 en in uitspraken van de laatste jaren kerkelijk gesanctio- neerd was, heeft de Synode een korte, begrijpelijke samenvatting gegeven, die elk gemeentelijk toe- spreek", kon men 'in de Classicale Kerkbode van Utrecht lezen: „Daarom besloot de synode de verkla- ring van 1905, die tot zooveel misverstand en verwar- ring aanleiding had gegeven in te trekken en door een geheel nieuwe te vervangen..... Van 1905 zijn we af".

Een zwitsersch theologisch tijdschrift doorzag de situatie beter, toen het verklaarde: „Die Synode der alten Kirche erschrak, als sie die Folgen sah (van haar onverantwoordelijk drijven n.l.). Die Synode von Utrecht (Februur 1946) suchte wieder Verbindung mit den Abgetrennten. Sie hat die Erklärung von 1942 durch eine mildere, aber wesentlich gleiche ersetzt!"⁹⁾

En scherp maar raak schreven de friesche predi- kanten in hun brochure: „Naar de zijde van de be- zwaarden richt zij zich met de noodiging, haar toch te aanvaarden: de bestreden uitspraken zijn immers vervangen, aan bezwaren is tegemoet gekomen en er wordt immers niets in geleerd, dat onaanvaardbaar moet worden geacht, terwijl vele uitdrukkingen van bezwaarden bovendien in haar verwerkt zijn. Maar zoodra op grond van de vervanging der uitspraken over herstel van geschonden recht gesproken wordt, keert zij het andere aangezicht naar voren en wijzend op de inleidende formule wordt gezegd: zakelijk is alles gehandhaafd, concrete schuld der vorige Synode is niet aanwezig, hetzelfde wordt immers geëischt, dat ook vroeger gevraagd werd".¹⁰⁾

Typeerde Prof. Holwerda dit nieuwe kerkelijke stuk niet bijzonder raak toen hij van een v e r v a g i n g s- formule sprak?

⁸⁾ Gereformeerde Kerkbode (van Groningen) van 26 Oct. 1946.

⁹⁾ Reformierte Schweiz, Sept. 1946.

¹⁰⁾ Om recht, revisie en hereeniging, p. 29.

KERKELIJK LEVEN

Openbaring 2: 12-17

Al doodt de satan mijn getuige,
nu hij nog bij u woont,
gij wilt u voor zijn troon niet buigen
en hebt u trouw betoond.
Maar 'k wil, dat gij verbannen zult
de leugenleer, die ge nog dult.

De leer, die Israël deed vallen
heeft onder u een woon.
Tot aanstoot was zij duizendtallen.
Bekeer u, schuw haar loon.
Het zwaard Mijnsmonds, tweesnydend scherp,
slaat haastig neer, dien ik verwerp.

Hoor, hoe de Geest aan de gemeenten
't verborgen manna biedt.
Een nieuwe naam, op wit gesteente,
een naam, die niemand ziet,¹⁾
geef Ik aan hem, die overwint
en in Mijn Woord zijn leven vindt.

ADRIAAN VAN BOVEN.

¹⁾ of: en die geen ander ziet.

Overigens zal, wat betreft de hoogleraren, de eisch van het lidmaatschap van een „Gereformeerde Kerk" (bedoeld is een synodocratische) voor de hoogleraren in de Theologische faculteit, met het oog op art. 2 van de Regeling van het Verband met „de Gereformeerde Kerken in Nederland" (als boven) zijn te handhaven, doch de in art. 12 van de Instructie neergelegde heen- wijzing naar dat lidmaatschap voor de overige facul- teiten kunnen vervallen. Uiteraard blijft het voorschrift van art. 11, tweede lid, van het Reglement voor de Vrije Universiteit, dat niemand als hoogleraar of doc- ent kan optreden, dan na onderteekening der ver- klaring, dat hij, voorzoveel zijn onderwijs daarbij be- trokken is, het in art. 2 van de Statuten aangegeven standpunt aanvaardt.

Het is daarom, dat Directeuren aan de Jaarverga- dering voorstellen:

A. In het Huishoudelijk Reglement voor de Algemeene Vergaderingen:

1. vervalt in de derde alinea van art. 11 de zinsne- de 'en lid zijn van eene Kerk, behoorende tot het kerk- verband der Gereformeerde Kerken in Nederland' en wordt aan die alinea toegevoegd: 'Deze kunnen als lid der Commissie niet optreden, dan na onderteekening der verklaring, dat zij voor zichzelf persoonlijk het in art. 2 der Statuten aangegeven standpunt aanvaar- den en bij hun werkzaamheid in de eerste plaats de handhaving van het daar uitgesproken beginsel beoogen zullen';

2. vervalt in de eerste alinea van art. 12 de zin- snede: 'die lid zijn van eene Kerk, behoorende tot het kerkverband der Gereformeerde Kerken in Nederland'.

B. In de Instructie voor het Bestuur:

1. vervalt in de eerste alinea van art. 6 de zin- snede: 'en in ieder geval moeten zij lid zijn van eene kerk, behoorende tot het kerkverband der Gerefor- meerde Kerken in Nederland';

2. wordt in de eerste alinea van art. 12 inplaats van: 'althans voor de Theologische Faculteit', gelezen: 'voor de Theologische Faculteit'.

Tot zoover bedoeld bericht. Natuurlijk is hier een poging, om, TERWIJL MEN VERDER ALLES LAAT ZOOALS HET IS, mede ons te blijven aanmanen om de zaak te steunen, en met onze verantwoordelijkheid te helpen dekken (mits we als te voren gekeurd min- derheidslid geen kwaad kunnen uiteraard).

Ik geloof niet, dat deze handelwijze het bedoelde resultaat bereiken zal. Want door n a d e v e r - a n d e r i n g van 1944 de theologische fa- culteit bewust te binden aan een instituut, dat een preekstoel helpt welgeren (bij geloofsacte (!) van alle leden der faculteit) aan kandidaten, die bezwaren houden tegen 1942, met name den daarin aangehaalden passus uit 1905, maakt de universiteit (die thans d o o r d i e v e r a n d e r i n g over te nemen positie kiest tegen „De Gereformeerde Kerken in Nederland", d a t z i j n w i j), zich net zoo belache- lijk, en sectarisch, als de leden van die faculteit zelf. Ik zou wel eens willen weten, hoe het die universiteit zou vergaan, stel eens, dat er in 1944 genoegzaam gezond verstand en behoorlijke belangstelling en chris- telijke liefde voor recht en waarheid zou geweest zijn, in welk geval de vrijmaking de overgrote meerder- heid van de voormalige Gereformeerde Kerken zou hebben gebracht, waar ze wezen moest, n.l. tot de wijsheid, dat het rechtuit sectarisch is, een preek- stoel te weren op gronden, die in 1944, naar onze tij- dige waarschuwing en voorspelling, zijn gebruikt te- gen den „candidaat" van toen. Zelfs met den thans wel veilig gestelden staatssteun voor de V.U. zou in DAT geval de V.U. allicht een bedenkelijk gezicht ge- trokken hebben. Nu evenwel de m e e r d e r h e i d der kerkleden laksch bleef, gaat de V.U. den eisch stel- len, dat haar t h e o l o g e n geen bezwaren mogen hebben tegen 1942, noch tegen 1905. Geen der „frie- sche predikanten" zal daar theoloog worden: hij is net als „cand. Schilder"..... Arme mensen, arm sectarisme eener gereformeerde universiteit, die nu VERANDERD is in haar theologische faculteit. De

DE VRIJE UNIVERSITEIT

IN DE KLEM DER SECTE

Eerste antwoord op Amersfoort

Het V.U. blad Juni '48 geeft een beschouwing over het feit, dat

ter Jaarvergadering te Scheveningen in Juli 1947 in behandeling geweest is het voorstel van Mr K. Groen tot wijziging van het Huishoudelijk Reglement en de Instructie van het Bestuur in dezer voege, dat met betrekking tot de leden eener eventuele commissie van Enquête, tot Directeuren en tot Curatoren zou komen te vervallen de eisch, dat zij lid moeten zijn van eene Kerk, behoorende tot het kerkverband van „de Gereformeerde Kerken in Nederland" (bedoeld is een synodocratische). Voor dezen zoude dan voortaan enkel gelden de — voor Directeuren en Curatoren reeds in art. 8 der Statuten gestelde — eisch, dat zij bij hun optreden onderteekenen de verklaring, dat zij voor zichzelf persoonlijk het in art. 2 der Statuten aangegeven standpunt aanvaarden en bij al hunne han- delingen in de eerste plaats de handhaving van het daar uitgesproken beginsel beoogen zullen.

Directeuren hadden in een uitvoerig prae-advies de geschiedenis van de bepaling, waarvan wijziging werd voorgesteld, belicht. Tegen den achtergrond daarvan oordeelden Directeuren, dat de met deze bepaling beoogde waarborg meer een zaak van beleid dan van beginsel was. Principieel geëischt is de bepaling niet; zelfs wordt twijfel gekoesterd of zij principieel wel juist is.

Intusschen meenden Directeuren, dat het mede met het oog op het verband, waarin de zaak door den voorsteller was geplaatst, niet raadzaam was deze toenmaals in behandeling te nemen en rieden zij aan het voorstel niet aan te nemen.

Op de Jaarvergadering werd van verschillende zij- den los van den samenhang, waarin de voorsteller het voorstel tot wijziging had gedaan, de bestaande bepaling bestreden. Met name ook van Nederlandsch-Her-

vormde en Chr. Gereformeerde zijde werd opgemerkt, dat de met de bepaling gegeven beperking van den kring van Directeuren en Curatoren tot leden van een „Gereformeerde Kerk" (bedoeld is een synodocratische) afbreuk moest doen aan den steun, dien de Vrije Universiteit „behoort" te hebben van allen, wien — tot welke Kerk ook behoorend — het Gereformeerde beginsel in de beoefening der wetenschap ter harte gaat. Van een wijziging thans behoeft, indien men de zaak maar op zichzelf beschouwde, los van de motieven van het voorstel, de door Directeuren gevreesde onge- wenschte reacties niet te worden geducht, naar hun meening.

Directeuren hebben zich naar aanleiding van deze gedachtenwisseling bereid verklaard de aangelegenheid aan de hand daarvan in nadere overweging te nemen. Die overweging nu heeft — zooals b.i. den aandachtigen lezer van het ten vorigen jare uitgebrachte prae-advies niet zal verwonderen — Directeuren in overleg met Curatoren tot de conclusie gevoerd, dat de be- paling, waarvan, zooals in het prae-advies uitvoerig is aangewezen, de aanneming destijds „uit bepaalde ver- houdingen" moet worden verklaard, niet uit opzet en karakter der Universiteit voortvloeit en, zoo zeggen zij, nu eenerzijds de motieven, waaruit zij destijds is op- gekomen, niet meer in die mate klemmen, terwijl anderzijds het vooral in dezen tijd van uitermate groot belang is de Universiteit in de Gereformeerde gezind- heid als geheel, los van hare „kerkelijke schakeeringen", te doen wortelen, beter niet wordt gehandhaafd. Vol- staan zal dan worden met den in artikel 8 van de Sta- tuten gestelden eisch, dat niemand als Directeur of Curator kan optreden, dan na onderteekening der ver- klaring, dat hij voor zichzelf persoonlijk het in art. 2 aangegeven standpunt aanvaardt, en bij al zijn han- delingen als Directeur of Curator, en met name bij de benoeming van hoogleraren, in de eerste plaats de handhaving van het daar uitgesproken beginsel zal beoogen.